

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นความคาดหวังของสังคม โดยหวังว่าการจัดการศึกษามุ่งพัฒนาเด็กให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 1 มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมในการพัฒนาให้เกิดความพร้อมทั้งด้านความรู้ และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตของสมองสูงสุดกว่าวัยอื่นๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับนี้ควรได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีและเป็นระบบ (กรมวิชาการ.2546 : 3)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีชื่อเรียกแตกต่างกัน คือ การอนุบาลศึกษา การศึกษาก่อนประถมศึกษา การศึกษาก่อนวัยเรียน และการศึกษาปฐมวัย แต่ไม่ว่าจะเรียกอย่างไร ความหมายที่เป็นสากลจะหมายถึง การจัดการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กแรกเกิด – 5 ปี ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาปฐมวัยมานานกว่า 50 ปี มีสถานศึกษาหลายประเภท เช่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนอนุบาลเอกชน ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนเทศบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 12 ทำให้บุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน สามารถจัดการศึกษาได้เอง การจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาถึงแม้จะมีหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และเอกชนสามารถจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในหลาย ๆ รูปแบบ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความเห็นว่าการพัฒนาการเด็ก ซึ่งเป็นอนาคตของชาติจะต้องเริ่มตั้งแต่การปฏิสนธิจนถึงก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในวัย 0-5 ปี รัฐได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา โดยได้กำหนดไว้ในแผนงานและนโยบายระดับต่าง ๆ เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2544-2549) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยเฉพาะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดการจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานศึกษา

เด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันทางศาสนา ศูนย์บริการการช่วยเหลือ ระยะเริ่มแรกของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความสามารถพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ.2542 : 10-11)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาด้วย ก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นการกระจาย โอกาสให้ประชาชนผู้ปกครอง ได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2547 : 1)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 3 แห่ง เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นเองทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองคลอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองไผ่ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองเต้ ทั้ง 3 แห่งมีการบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ซึ่งในปี พ.ศ. 2553 ได้แบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมหรือช่วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย และบริหารจัดการตามแผนนโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ปี อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่ และเจตนารมณ์ของรัฐบาล และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ระบุด้านโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่

สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป. : 2)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ยังไม่เคยมีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานแต่อย่างใด ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวายให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ และความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไป

คำถามการศึกษา

1. ความคิดเห็นของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ในแต่ละด้านอยู่ในระดับใด
2. ความคิดเห็นของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม สถานภาพ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันหรือไม่
3. ข้อเสนอแนะ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม สถานภาพ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อศึกษา ข้อเสนอแนะการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมี 5 ด้านดังนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป. : 1)

- 1.1 ด้านบุคลากร
- 1.2 ด้านการบริหารจัดการ
- 1.3 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 1.4 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ปีการศึกษา 2554 จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง จำนวน 110 คน และผู้นำชุมชน จาก 17 หมู่บ้าน ในเขตตำบลบ้านหวาย จำนวน 89 คน รวม 199 คน โดยจำแนกได้ดังนี้

2.1 ผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย ปีการศึกษา 2554 จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง จำนวน 110 คน โดยเด็กเล็ก 1 คน ต่อผู้ปกครอง 1 คน ดังนี้

- 2.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองคลอง จำนวน 38 คน
- 2.1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองไผ่ จำนวน 42 คน
- 2.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองเต้ จำนวน 30 คน

2.2 ผู้นำชุมชน จาก 17 หมู่บ้านในเขตตำบลบ้านหวาย จำนวน 89 คน โดยแยกเป็น กำนันตำบล 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 16 คน สารวัตรกำนัน 2 คน แพทย์ประจำตำบล 1 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 34 คน ผู้ช่วยผู้รักษาความสงบ อาสาพัฒนาประเทศ 1 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 34 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

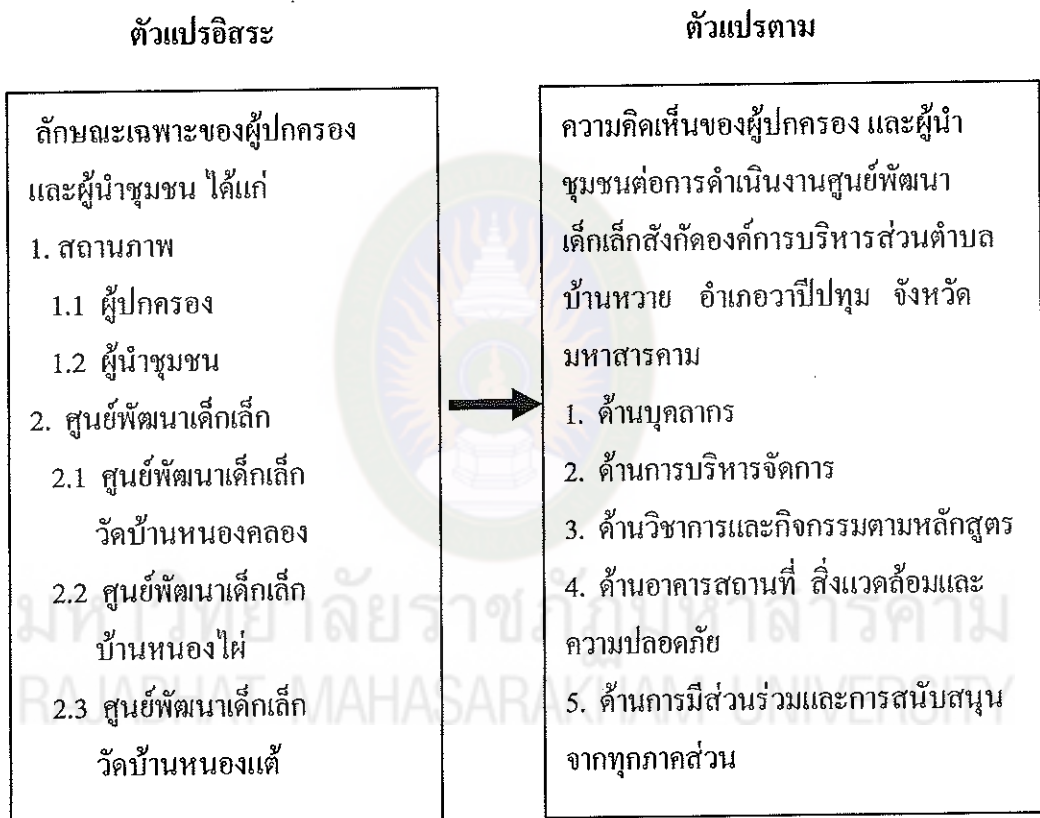
ขอบเขตด้านการศึกษาครั้งนี้ คือ เขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษา

ดำเนินการศึกษาระหว่าง มกราคม พ.ศ. 2555 ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2555

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษา ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้านความเชื่อ และความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ของบุคคล โดยทางการพูด การเขียน หรือการแสดงออกทางความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อม เพื่อสะท้อนถึงความในใจของผู้นั้น ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความคิดเห็นของผู้อื่นก็ได้ โดยความคิดเห็นนั้นอาจแสดงออกมาทั้งทางบวกและทางลบ

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองคลอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองไผ่ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านหนองแต้

3. การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง กระบวนการบริหารที่ผู้บริหาร ดำเนินการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ดังนี้

3.1 ด้านบุคลากร หมายถึง ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาบุคลากร ให้เหมาะสมและความจำเป็น การกำหนดหน้าที่ ขอบข่ายงานที่ต้องรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่ง เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนในการทำงาน พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและให้ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ รักษาทรัพยากรนี้ไว้อย่างผู้มีคุณค่าเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตหรือบริการทั้งปริมาณและคุณภาพงานอย่างสูงสุด บุคลากรต้องมีความรู้ ความกระตือรือร้น ในส่วนของงานที่ต้องรับผิดชอบ ครูผู้ดูแลเด็กต้องเป็นผู้ที่มีความรักเด็ก มีความเมตตา มีการใช้ภาษาที่สร้างสรรค์กิริยาสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

3.2 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ

3.3 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การจัดกิจกรรมมุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้านอย่างสมดุลเหมาะสมตามวัยและเต็มตามศักยภาพ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาจะต้องมีการประเมินพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและเป็นการเตรียมเด็กให้มีความพร้อมต่อการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยการ

จัดหาหรือจัดสร้างหลักสูตร รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3.4 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง งานการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะกับกิจกรรมพัฒนาเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ควรกำหนดพื้นที่ ขนาดให้อยู่ในสถานที่ บริเวณที่ปลอดภัย มีความสะอาด ทั้งนี้จะต้องปรับปรุงพัฒนาซ่อมแซมอย่างต่อเนื่อง

3.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกภาคส่วนในสังคมให้การสนับสนุน อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

4. ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ หรือผู้ทำหน้าที่อุปการะดูแลเด็กอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้ปกครอง 1 คน ต่อเด็กเล็ก 1 คน

5. ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนันตำบล 1 คน สารวัตรกำนัน 2 คน แพทย์ประจำตำบล 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 16 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 34 คน ผู้ช่วย ผรส. อพป. 1 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย 34 คน

ประโยชน์การศึกษา

ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปกำหนดแผน นโยบาย การจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนการบริหารจัดการในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น